

POMENIREA DE 40 ZILE A PĂRINTELUI JUSTIN PÂRVU

25 Iulie, 2013

Cea de-a patruzecoa zi de după moarte¹

Ne este cunoscut tuturor că Sfânta Biserică Ortodoxă marchează în chip deosebit cea de-a 40-a zi de la moartea creștinului. Până în cea de-a 40-a zi, rudele celui răposat săvârșesc stăruitor slujbe și panihide, iar în cea de-a 40-a zi,

¹ Arhimandrit Serafim Alexiev, *Ce se întâmplă cu sufletul din ceasul morții până în ziua a 40-a*, Sophia 2005.

în afară de Liturghie și panihide, se face rugăciune și la mormânt și se așază masa de „bogdaproste”. Este bine ca tot atunci să se împartă la oamenii săraci hainele rămase de la cel răposat, iar în numele lui să se facă milostenii.

Unii creștini mai râvnitori, necrezând că după moartea lor rudele apropiate se vor îngriji prin rugăciuni și milostenii să le ajute pe calea înfricoșătoare a vâmlor care îi așteaptă după această viață, se îngrijesc ei înșiși să trimită la mănăstiri ori la vreo biserică parohială o oarecare sumă de bani cu rugămintea de a fi slujite 40 de Liturghii după moartea lor.

Ne întrebăm: de ce se socotesc nici mai mult, nici mai puțin, ci **exact 40 de zile** de la moartea creștinului pentru pomeniri osebite, rugăciuni pentru adormiți, milostenii și Liturghii? Răspunsul este: **în cea de-a 40-a zi se hotărăște starea vremelnică** a celui răposat, până la cea de-a Doua Venire a lui Hristos. Prin pomenirile și milosteniile în numele celui adormit se caută îndurarea lui Dumnezeu asupra sufletului trecut dincolo și se cere pentru el milă și lumină în lumea cealaltă.

Obiceiul pomenirii stăruitoare în cea de-a 40-a zi a celui adormit își are rădăcinile în unele vechi rânduieli și obiceiuri însemnate în Sfânta Scriptură. Astfel, despre patriarhul vechi-testamentar Iacov citim că, după ce a murit și a fost uns cu balsamuri în cea de-a 40-a zi, a fost îngropat (Fac. 50, 3). În Vechiul Testament exista legea conform căreia un copil nou-născut împreună cu cea care l-a născut trebuia să aibă în primele 40 de zile după naștere un regim osebit: să stea departe de Casa lui Dumnezeu până în cea de-a 40-a zi, când erau aduși la Casa Domnului, ca să aducă prima jertfă pentru pruncul nou-născut (Ieș. 34, 19; Lev. 12, 6-8). În virtutea

acestei rânduieli și Mântuitorul nostru a fost adus în cea de-a 40-a zi, după nașterea Sa, la Templul din Ierusalim, ca să fie așezat înaintea Domnului, aducându-se pentru El ca jertfă două turturele ori doi pui de porumbel (Lc. 2, 22-24). Acest obicei a trecut în Biserica lui Hristos, unde s-a acceptat ca pruncul nou-născut **să fie îmbisericit în cea de-a 40-a zi** după nașterea sa, atunci când se săvârșește și rugăciunea de curățire a mamei pruncului.

Biserica privește fiecare moarte ca pe o naștere din nou în viața veșnică. Prin urmare, între îmbisericirea pruncului nou-născut, săvârșită în cea de-a 40-a zi, și prezentarea sufletului înaintea lui Dumnezeu, tot în cea de-a 40-a zi, există o legătură simbolică. În Vechiul Testament, până ce treceau 40 de zile de la nașterea pruncului nu era voie ca acesta să fie adus la Templu. În același mod, până ce trec 40 de zile, sufletul nu intră în sanctuarul ceresc al lui Dumnezeu și nu-și primește răsplata. Aceasta se petrece în cea de-a 40-a zi după moarte.

Orice patruzecime, după moarte, închipuie încheierea definitivă a faptelor fiecărui om în parte și înălțarea sufletului credincios de pe pământ la cer. Cea de-a 40-a zi a fost sfințită prin **înălțarea trupului lui Hristos la cer** (Fapte 1, 3-9), faptă care s-a petrecut în cea de-a patruzecia zi după învierea Lui din morți. Această legătură este subliniată și de **Sfântul Simeon al Tesalonicului**, care scrie: „Cele 40 de Liturghii se săvârșesc (pentru adormit) amintind de înălțarea Domnului, care s-a petrecut în cea de-a 40-a zi după înviere”

Având în vedere faptul că în cea de-a 40-a zi după moarte se hotărăște starea vremelnică a celui răposat, monahul Mitrofan spune: „Așa că tu, omule, care te scârbești de

moartea aproapelui în inima ta, în cea de-a 40-a zi ridică cu credință mintea și inima ta la înălțarea din cea de-a 40-a zi de după înviere a începătorului Vieții și Îl roagă să *Se înfățișeze pentru noi înaintea lui Dumnezeu* (Evr. 9, 24) - pentru vii și pentru adormiți! Oare se va lepăda Dumnezeu să primească mijlocirea Lui ca un Tată preaîndurător, văzând înaintea Sa pe preaiubitul Său Fiu rănit pe de-a-ntregul pe Cruce pentru noi? Îndrăznește cu credință spre această dragoste a Domnului, Care și în slava Sa Se preocupă de starea noastră cea veșnică - de starea ta și de aceea a celui adormit al tău -, și fă-L îndurător, ca prin harul Său să lecuiască la cel răposat cele de care suferă sufletul celui care se înalță, să împlinească cele neîndestulătoare, să-i ierte toate păcatele și să-l numere cu cei miluiți. Credința și rugăciunile tale, întărite de Sfânta Biserică, mult îl vor ajuta pe cel răposat în hotărârea stării lui la judecata particulară a lui Hristos."²

Sfinții Părinți au știut ce mare folos are sufletul din cele 40 de zile de pomenire și de aceea au recomandat fierbinte acest lucru. Dar unii, oricât ar fi fost de drepti și, prin urmare, dacă nu ar fi avut nevoie ca cineva să se roage pentru ei, cu adâncă smerenie se roagă ca cei apropiați să săvârșească la cele 40 de zile de la moartea lor rugăciuni stăruitoare și Liturghii. Așa, de pildă, **Sfântul Efrem Sirul**, înainte să moară, i-a rugat pe ucenicii săi: „**Când se vor împlini 40 de zile de la moartea mea, să faceți pomenire pentru mine**, frații mei, căci milosteniile făcute de cei vii mult ajută celor răposați [...]. Macabeii, deși nu aveau decât o umbră a adevărului prin jertfe, după cum este scris, căutau să îndrepte păcatele acelora care s-au spurcat cu prinoasele de jertfă ale neamurilor și ale celor căzuți în războaie (vezi II Mac. 12, 40-46). Cu atât mai mult preoții, fiii lui Dumnezeu, prin sfintele

2 Monah Mitrofan, *op. cit.*, voi. I, p. 25.

jertfe și prin rugăciunile buzelor lor **pot să curățească păcatele celor răposați!**" Sfântul Efrem adaugă: „Când va veni rânduiala pomenirii mele, nimeni dintre voi să nu săvârșească nelegiuire ori păcat, ci într-o curăție și sfântă rugăciune, frați ai mei, stați în priveghere”. Sfântul Efrem încheie testamentul său prin astfel de cuvinte: „Vă rog cu lacrimi, preaiubiții mei frați [...], în numele lui Dumnezeu, la despărțirea de voi, să mă pomeniți și pe mine împreună cu voi, care stați la rugăciune. Rugați-vă pentru mine tot cu o astfel de frângere de inimă cu care eu acum vă rog pe voi - și cu stăruință!"

Și **Sfântul Epifanie al Ciprului** ne încredințează că nimic nu este mai folositor pentru cei răposați decât pomenirea lor la rugăciune.

Însemnate învățături în legătură cu trebuința de a se face pomenirea și de a se împărți milostenii în cea de-a 40-a zi de la moartea creștinului aflăm din viața minunatei drepte, preacuvioase egumene Athanasia. Ea a răposat pe data de 14 august 860, în ajunul praznicului Adormirii Maicii Domnului. După moartea ei, noua egumenă era mereu la mormânt cu plâns și rugăciune. Nu mult după aceasta i s-a arătat în vis Sfânta Athanasia, care i-a spus: „Să știi că **după ce vor trece 40 de zile de la moartea mea**, voi primi cele pe care Dumnezeu mi le-a pregătit." Zilele au trecut una după alta și a venit cea de-a 40-a zi. Însă, în acea zi, surorile nu au adus nimic pe potrivea cinstirii celei adormite - cu rugăciuni, pomeniri și milostenii -, căci, așa cum se întâmplă adesea, ele s-au încurcat în numărarea celei de-a 40-a zile, socotind că aceasta va fi peste două zile și două nopți. În ajunul pomenirii, Sfânta Athanasia s-a arătat din nou egumenei și i-a spus: „Pentru ce nesocotiți cea **de-a 40-a zi** de la moartea

mea? Pentru ce nu pregătiți nimic pentru pomenirea mea, nici pentru a împărți la săraci, nici pentru primirea de străini?" Egumena nu a știut ce să răspundă și, plină de înfricoșare, s-a trezit. Îndată a început să numere cu atenție zilele, dându-și seama că **exact atunci era ajunul celei de-a 40-a zile**. Și îndată a rânduit panihidele de trebuință, iar ziua următoare a fost slujită o Liturghie solemnă pentru cea adormită. În timpul Liturghiei, două dintre cele mai vrednice monahii - care conduceau stranele din partea cea de-a dreapta și cea de-a stânga - s-au învrednicit prin mila lui Dumnezeu să aibă o vedenie precum aceasta: doi preacuvioși și cinstiți bărbați, îmbrăcați în odăjdii preastrălucitoare, au intrat în biserică, având la mijloc pe preacuvioasa Athanasia. Ei s-au îndreptat spre Sfântul Altar și au îmbrăcat-o pe ea în hlamidă împărătească înfrumusețată pe de-a-ntregul cu pietre și diamante prețioase și au pus pe capul ei diademă împărătească - având cruci pe dinainte și înapoi -, și i-au înmănat un toiag de aur împodobit, de asemenea, cu pietre scumpe. Apoi au luat-o de braț și au trecut-o solemn prin ușile împărătești ale Sfântului Altar. Aceasta simboliza intrarea ei în împărăția cerurilor. Așa s-au împlinit cele spuse mai dinainte privitoare la răsplata lui Dumnezeu, în cea de-a 40-a zi de la moartea ei, pentru viața plină de virtuți a sfintei.

Iar în *Proloage*, unde este povestită pe scurt viața aceleiași sfinte, se spune și faptul că, răposând, ea a rânduit surorilor să se așeze în fiecare zi masă pentru cei săraci până în cea de-a 40-a zi. Surorile au împlinit aceasta, însă doar vreme de nouă zile, iar apoi au încetat. Și, iată, li s-a arătat Sfânta Athanasia împreună cu doi îngeri, spunând: „Pentru ce ați încălcat rânduiala mea? Nu v-am spus că până la 40 de zile, cu orice preț, trebuie să faceți milostenii, să-i hrăniți pe cei înfomețați și nu li s-a dat poruncă preoților să facă rugăciuni

în biserică? Atunci sufletele celor răposăți, deși păcătoase, primesc de la Dumnezeu iertare pentru păcate. Iar, dacă sunt drepte, atunci aceia care fac pomenirea se vor îmbogăți cu fapte bune." Cu aceste cuvinte sfânta răposată s-a făcut nevăzută.

Nu doar în *Viețile Sfinților* întâlnim asemenea pilde, ci adesea și în viața obișnuită. Am citit despre un rus, foarte evlavios, pensionar, pe nume H., că el se ruga fierbinte pentru un prieten din copilărie B., răposat, și a împărțit pentru sufletul acestuia milostenie vreme de 40 de zile. Chiar în cea de-a 40-a zi, pe când stătea în camera sa, H. a auzit ușa deschizându-se. Și-a ridicat ochii și-a văzut intrând în camera lui pe răposatul B.

– Îți mulțumesc, prietene al meu, a grăit acesta cu glas liniștit. Îți mulțumesc pentru rugăciunile fierbinți și pentru milostenii. Mult m-ai ajutat. După mila lui Dumnezeu, eu am fost izbăvit de iad și am fost așezat la loc de odihnă.

H. l-a ascultat plin de uimire pe cel ce se arătase, fără să îndrăznească să-l întrerupă.

– Iar acum rămâi cu Dumnezeu, prietene, până ce ne vom vedea din nou în veșnicie, a grăit cel răposat. Nădăjduiesc că ne vom revedea în curând. Să viețuim împreună. Acum tu încă te mai nevoiești pentru veșnica ta mântuire!

Cu aceste cuvinte, cel răposat s-a făcut nevăzut din fața ochilor prietenului său. Evlaviosul H. și-a întetit binecuvântatele lui nevoițe, lăsând toate grijile vieții fiilor săi și începând să se pregătească de moarte. După doi ani, cu pace, și-a dat duhul lui Dumnezeu, în vremea rugăciunii.

Faptul că starea de dincolo se hotărăște în cea de-a 40-a zi de la moarte este ilustrat în chip deosebit de următoarea întâmplare din viața minunatului drept rus, înainte-văzător din secolul al XIX-lea, **Sfântul Ambrozie al Optinei**. Una din devotatele sale fiice duhovnicești povestește că soțul ei, grav bolnav, a răposat, după ce la rugăciunile preacuviosului Ambrozie s-a mărturisit, s-a împărtășit și s-a săvârșit pentru el Sfântul Maslu. A plecat din această lume fiind bine pregătit. Înainte să-și dea ultima suflare, în chinurile sale dinainte de moarte, el și-a întors capul către soția lui și i-a spus liniștit: „Sosește monahul.”

Auzind de această moarte, preacuviosul Ambrozie i-a scris întristatei femei, rămasă singură cu fiica ei, următoarea scrisoare: „Pace vouă, și binecuvântarea lui Dumnezeu să fie cu voi! Iar cel adormit să aibă parte de împărăția cerurilor. El a zăcut îndelung și mult s-a chinuit în boala lui, **dar pentru răbdarea bolii i s-a dat lui îndurare și iertare de păcate**. Voi acum sunteți orfane, dar este spus: «Dumnezeu însuși este Tată al orfanilor și Ocrotitor al văduvelor.» Puternic este Domnul să vă apere și să vă poarte de grijă fiecareia dintre voi, să vă dăruiască și slujire și să vă hrănească. Chemând asupra voastră pacea și binecuvântarea lui Dumnezeu, vă las cu sincere bune doriri, mult păcătosul ieromonah Ambrozie.”

În cea de-a 40-a zi de la moartea soțului ei, femeia a mers la Mănăstirea Optina, la părintele Ambrozie. În ajunul celei de-a 40-a zile, mai înainte de Vecernie, ea a mers la stareț cu rugămintea ca acesta să se roage pentru cel adormit. Înaintea chiliei preacuviosului, ca întotdeauna, era multă lume. Mulțimea și discuțiile de acolo i-au acaparat atenția femeii într-atât, că a uitat cu totul pentru ce venise. Pe neașteptate, starețul a ieșit înaintea mulțimii, și-a întors fața către ea și a

privit-o cu asprime:

– O, înfricoșător! a spus el. A sosit pronunțarea sentinței! Cât mai repede mergi și te roagă în biserică!

Femeia a înțeles bine ce i-a spus înainte-văzătorul stareț și mult s-a înfricoșat, atât de cuvintele, cât și de expresia feței lui. În biserică, ea s-a rugat fierbinte în timpul Vecerniei, cerând să fie slujită o panihidă după terminarea slujbei, iar pentru ziua următoare - o Liturghie cu panihidă.

A doua zi, după Dumnezeiasca Liturghie, ea a mers la preacuviosul Ambrozie. Starețul a întâmpinat-o cu fața luminată. Bucuria strălucea în ochii săi. Mai înainte ca ea să se închine la picioarele lui, el a binecuvântat-o în trei rânduri și i-a spus:

– E în împărăția cerurilor! E în împărăția cerurilor!

Ea a simțit că i-au fost descoperite tainele lumii de dincolo. Toată fața lui strălucea de bucurie cerească. Și această bucurie a pătruns și în inima ei.

Fără doar și poate, mult ajută sufletului celui păcătos pomenirile și milosteniile în timpul în care el trece prin vămi și este cuprins pe de-a-ntregul de o înfricoșare de nedescris în așteptarea sentinței. Atunci nu ajută nici plânsul celor apropiați, nici mergerea fără mângâiere la mormânt, ci doar rugăciunile, Sfintele Liturghii și milosteniile împărțite oamenilor nevoiași. Dacă dintr-o pricină ori alta cea de-a 40-a zi este uitată, nimic nu-i împiedică pe cei apropiați care l-au iubit pe cel trecut la cele veșnice ca și după cea de-a 40-a zi să înceapă rugăciuni stăruitoare și pomeniri pentru acesta.

Dacă s-ar deschide înaintea noastră străfundurile veșniciei și

dacă am vedea pe cei de aproape ai noștri răposați, atunci, într-adevăr, primul lor cuvânt și prima lor rugăciune ar fi aceasta: să ne rugăm pentru ei. Este adevărat că ei ar spune: „Fraților, nu vă puteți închipui pe de-a-ntregul cât de folositoare ne este pomenirea la rugăciune! Nu vă puteți închipui cât folos avem prin rugăciunile voastre pentru noi! Prin pomeniri voi deschideți porțile tainice prin care ajung până la noi viața și bucuria!”

Minunata egumenă din Rusia - dreapta Taisia (secolul al XIX-lea), în însemnările sale, ne transmite cum l-a văzut pe îmbunătățitul ei stareț, părintele Veniamin, în cea de-a 40-a zi după moartea sa. Ea scrie:

„Când am intrat în mănăstire, părintele Veniamin m-a îndrumat cu învățături scrise. Până la moartea lui, el a fost îndrumătorul meu duhovnicesc. Deosebit de mișcător a fost pentru mine folosul din înțeleapta lui experiență în timpul când eu am fost egumenă. El a simțit pe viu necazurile stăreției mele și de aceea a cunoscut bine starea mea lăuntrică și fără de greșală m-a condus prin sfaturile și mângâierile sale. Pierderea acestui om a fost pentru mine uriașă. Eu m-am întristat foarte mult pentru el și după neputincioasele mele puteri l-am pomenit la rugăciune. Nu puteam concepe că legăturile noastre s-au întrerupt și că el m-a lăsat fără rugăciunile sale după ce a plecat dincolo, dacă a primit îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu. Însă acest gând era doar o presupunere, și nu o încredințare deplină...

În chiar cea de-a 40-a zi de la moartea lui, după ce m-am rugat, m-am așezat în pat, încercând să adorm. Și iată că în vis am văzut că toți făceau pregătiri pentru Utrenia praznicului de Paști. În așteptarea orei de la miezul nopții, cu

ușile închise, eu mă îmbrăcam în chilia mea; am aprins candela, am aranjat totul. Deodată, a ciocănit cineva la ușă cu obișnuita rugăciune a lui Iisus și mi-a spus cu glas tare: «Gata cu somnul! Părintele Veniamin a sosit deja!» Auzind aceasta, m-am grăbit să răspund că nu dormeam deloc și că eram deja îmbrăcată și pregătită să ies, însă îndată mi-a venit în minte că este încă devreme ca să înceapă slujba și că, între timp, aș fi putut să vorbesc cu părintele Veniamin. Am deschis ușa ca să trimit pe cineva să-l cheme, dar afară nu se afla nimeni. Am mers într-o cameră, apoi în alta, însă nu am aflat; doar din biserică răzbătea o cântare domoală. M-am grăbit într-acolo, am intrat în biserică, am urcat pe solee, m-am apropiat de iconostas și... ce să văd! Ușile împărătești erau deschise și din amândouă părțile, înaintea lor, într-un semicerc mare, erau preoți slujitori, cum se face atunci când este slujbă în sobor, cu singura deosebire că la o astfel de împreună-slujire cel mai în vârstă stă singur în mijlocul slujitorilor celor două părți ale semicercului, iar aici ei stăteau laolaltă cu cel ce era în mijloc și din acest motiv semicercul părea alungit. În mijloc stătea părintele Veniamin, și cei ce se aflau în jurul lui parcă ar fi vrut să-l conducă și să-l susțină de brațe din amândouă părțile. Părintele, cât și ceilalți - care erau foarte mulți - purtau odăjdii aurite și aveau pe capetele lor care coroană, care camilafca monahală cu vâl, iar unii aveau capul descoperit.

Deodată toți preoții slujitori au cântat împreună și nespus de frumos: «Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos!» Și, odată cu începerea cântării, toți au pornit către altar, mai întâi cei care stăteau chiar lângă ușile împărătești și apoi ceilalți. Doi dintre ei îl aveau la mijloc pe părintele Veniamin. Am văzut aceasta foarte limpede. Intrând în altar, ei au cântat mai departe stihul amintit. Însă eu m-am minunat,

pentru că ei îl cântau nu așa cum cântăm noi: «Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu», ci «Ne-ai mântuit pe noi, Fiul lui Dumnezeu, pe cei ce-ți cântăm Ție: Aliluia!» Cu aceste cuvinte toți cădeau înaintea locului preaînalt (adică înaintea tronului arhieresc, care se află în spatele Sfântului Pristol - *n.n.*), ca și cum ar fi fost înaintea Domnului, și am văzut o mână care însemna cu semnul Crucii pe părintele Veniamin, în vreme ce ceilalți cântau «Aliluia». Acest «Aliluia» răsună din glasuri nenumărate, ca și când ar fi trecut dintr-o gură în alta. Era atât de dulce și de minunat, cum nu mai auzisem vreodată.

Când, în cele din urmă, cântarea; a încetat, un glas din Altar s-a auzit răspicat la începutul Liturghiei: «Binecuvântată este împărăția...» Cântăreții, care nu știu cum apăruseră în dreapta stranei, au răspuns: «Amin» și îndată au cântat *Heruvicul*. Aceasta m-a mirat, și eu mă întrebam pentru ce a fost trecută cu vederea întreaga primă jumătate - Liturghia celor chemați. Nu-mi amintesc dacă am întrebat despre aceasta ori însuși diaconul care a ieșit în acea vreme din Altar ca să cădească, mi-a spus: «Aici nu sunt cei chemați! S-a săvârșit doar Liturghia celor credincioși.»

Atunci m-am trezit. Sufletul meu se simțea ușor. Mai întâi mi-am amintit de părintele Veniamin. Privind ceasul, am văzut că era două noaptea. În urmă cu 40 de zile, el murise chiar la ora două noaptea."

Fără nici o îndoială că și pe lumea cealaltă clericii plecați de aici stau înaintea dumnezeiescului Pristol. Această veche credință ortodoxă se sprijină pe Cuvântul lui Dumnezeu, unde se vorbește despre cerescul cort (Apoc. 21, 3), după al cărui chip este făcut cel pământesc (Evr. 8, 5), și unde se pomenește că robii credincioși ai Domnului Îi vor sluji în cer veșnic (Apoc.

22, 3). Sfinții Părinți au crezut profund în aceasta. Așa, de pildă, Sfântul Grigorie Teologul, în cuvântul său la înmormântarea Sfântului Vasile cel Mare, spune: „Acum el este în ceruri și acolo aduce pentru noi jertfe și se roagă pentru popor, căci, cu toate că ne-a părăsit, el nu ne-a lăsat.”

De mirare în aceste cuvinte ale marelui sfânt e următorul fapt: el afirmă că Sfântul Vasile, deși a murit cu trupul, se află în ceruri și acolo, în locașul cel dumnezeiesc, încă slujește Liturgia și se roagă pentru popor! Aceasta ne arată că doar pentru creștinii obișnuiți este important sorocul - cea de-a 40-a zi -, în care sufletul s-a înălțat treptat la cer, trecând prin felurite vămi. Însă pentru sfinți nu există vămi! Ei merg de-a dreptul la cer, însoțiți de puterile cele cerești care dănuiesc.

Când a trecut la cele veșnice Sfântul drept Serafim de Sarov, mănăstirile Sarov și Diveevo au căzut în întristare nemângăiată, însă în cer a fost sărbătoare de nedescris printre îngeri și sfinți, la întâmpinarea noului locuitor al cerului. Dreptul stareț Filaret, egumen al Sfintei Mănăstiri Glinski, care petrecea departe de Sarov, s-a învrednicit să contemple una ca aceasta. În ziua și în ceasul în care Sfântul Serafim a închis ochii, starețul Filaret ieșise din chilia sa și a surprins la răsărit o vedere neobișnuită. În razele minunate ale acesteia el a observat cum îngerii lui Dumnezeu purtau către cer - cu cântări - sufletul Sfântului Serafim. Starețul Filaret a contemplat îndelung această vedenie și la sfârșit a strigat către frații care s-a întâmpnat să fie acolo:

– Iată cum sufletele dreptilor se înalță la cer! Acesta este sufletul părintelui Serafim!

Toți priveau în direcția arătată, însă doar doi dintre ei s-au învrednicit de acea vedere. Ceilalți n-au văzut nimic. Părintele

Filaret a însemnat după ceas când a avut loc vedenia și, mai târziu, a aflat că în chiar acea vreme Sfântul Serafim și-a dat duhul său lui Dumnezeu.

O asemenea întâmplare a trăit și **Sfântul Antonie cel Mare**. El a fost în comuniune harică cu un frate duhovnicesc al său, Ava Amon, care avea mulțime de virtuți. Odată, șezând pe un loc înalt, Sfântul Antonie a văzut că cineva se înalță în văzduh către cer pe o cale de foc, iar de sus coboară îngeri ca să-l întâmpine. Uimit de această vedenie, Sfântul Antonie a început să se roage lui Dumnezeu ca să-i descopere însemnătatea acesteia și a auzit glas: „Acesta este sufletul lui Amon, monahul din Nitria!”

În jurul Sfântului Antonie, în acea vreme, se aflau și alți monahi. Aceștia l-au întrebat de ce s-a minunat, iar el le-a povestit cele văzute și auzite despre Amon chiar atunci. După 30 de zile, au sosit la Sfântul Antonie frații din pustia Nitriei și i-au vestit lui că preacuviosul a plecat din această lume exact în urmă cu 30 de zile. Și s-a vădit că Sfântul Amon a răposat **anume în ziua și în ceasul** în care Ava Antonie i-a văzut sufletul înălțându-se la cer!